

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«Астана қаласының жалпы
орта білім беретін мектебі» КММ

Мектеп директоры
С. Алиева
2026ж.

КЕЛІСЕМІН

Директордың ғылыми-әдістемелік
жұмысы жөніндегі орынбасары

С. Әмір С.Б.Өміртаева
«28» 08 2026ж.

«Ұлттық құндылық» таңдау пәнінің күнтізбелік-тақырыптық жоспары 2026-2027 ОҚУ ЖЫЛЫ

Мұғалім:
Сыныбы:

Кабденова Гулназ Кабдрахмановна
10 «А»

**10–11-сыныптарға арналған «Ұлттық құндылық» факультатив (тандау)
курсының бағдарламасы**

ТҮСІНІК ХАТ

Бағдарламаның өзектілігі

«Ұлттық құндылық» факультатив курсының бағдарламасы жалпы орта білім беру деңгейінің 10–11-сынып оқушыларына арналған және білім алушылардың ұлттық сана-сезімін, тарихи жадын, азаматтық жауапкершілігін, отансүйгіштік қасиеттерін, рухани-адамгершілік мәдениетін қалыптастыруға бағытталған.

Қазіргі жаһандану, цифрландыру және ақпараттық кеңістіктің қарқынды дамуы жағдайында жас ұрпақтың ұлттық болмысын сақтауы, туған халқының тарихын, ана тілін, әдебиетін, мәдениетін, салт-дәстүрі мен рухани мұрасын терең білуі ерекше маңызға ие. Әлемдік мәдени кеңістікке ашық бола отырып, өзінің ұлттық ерекшелігін, тарихи тамырын және мәдени кодын сақтай алатын тұлға қалыптастыру – қазіргі білім беру мен тәрбие жүйесінің маңызды міндеттерінің бірі.

Ұлттық құндылықтар – ұлттың тарихи тәжірибесін, дүниетанымын, өмір салтын, рухани мұрасын, адамгершілік қағидаларын ұрпақтан ұрпаққа жеткізетін маңызды рухани негіз. Оларға ана тілі, туған жер, Отан, отбасы, тарихи жады, салт-дәстүр, әдет-ғұрып, ұлттық мәдениет, өнер, әдебиет, үлкенге құрмет, кішіге ізет, ар-ұят, адалдық, жауапкершілік, бірлік, еңбекқорлық, білімге ұмтылу сияқты ұғымдар жатады.

Осыған байланысты курс мазмұны ұлттық мұраны тек танып-білуге емес, білім алушылардың оны қазіргі өмірмен байланыстыра түсінуіне, ұлттық құндылықтардың жеке тұлға, отбасы, қоғам және мемлекет дамуындағы маңызын талдауына, оларды күнделікті өмірінде басшылыққа алуына бағытталады.

Бағдарламаның нормативтік негізі

Бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы қолданыстағы нормативтік-құқықтық құжаттары мен тәрбие жұмысының негізгі бағыттарын басшылыққа ала отырып әзірленді.

Курс мазмұнында жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының тұлғаның жан-жақты дамуына, функционалдық сауаттылығына, азаматтық ұстанымына және жалпыадамзаттық әрі ұлттық құндылықтарды меңгеруіне бағытталған талаптары ескеріледі.

Сонымен қатар бағдарлама «Адал азамат» біртұтас тәрбие бағдарламасында айқындалған негізгі құндылықтармен сабақтастырылған:

- тәуелсіздік және отаншылдық;
- бірлік және ынтымақ;
- әділдік және жауапкершілік;
- заң және тәртіп;
- еңбекқорлық және кәсіби біліктілік;
- жасампаздық және жаңашылдық.

Аталған құндылықтар курс мазмұнына кіріктіріліп, білім алушылардың ұлттық құндылықтарды тарихи-мәдени мұра ретінде ғана емес, қазіргі қоғамдағы жауапты азаматтың өмірлік ұстанымдары ретінде қабылдауына жағдай жасайды.

Курстың мақсаты

Білім алушылардың ұлттық сана-сезімін, тарихи жадын және рухани-адамгершілік дүниетанымын қалыптастыру, ұлттық құндылықтарды құрметтейтін, Қазақстанның тарихи-мәдени мұрасын бағалайтын, ұлттық бірегейлігін сақтай отырып заманауи қоғамда белсенді әрекет ете алатын, білімді, жауапты, еңбекқор, отаншыл және жасампаз тұлға тәрбиелеу.

Курстың міндеттері

1. Білім алушыларға қазақ халқының және Қазақстанда өмір сүретін этностардың тарихи-мәдени мұрасы туралы жүйелі білім беру.
2. Қазақ халқының салт-дәстүрлері, әдет-ғұрыптары, ұлттық дүниетанымы мен рухани мұрасының тәрбиелік маңызын түсіндіру.
3. Ұлттық тарихтағы көрнекті тұлғалардың өмірі мен мұрасын зерделеу арқылы білім алушылардың тарихи санасын қалыптастыру.
4. Ана тіліне, туған жерге, ел тарихына, ұлттық мәдениет пен мемлекеттік рәміздерге құрмет сезімін дамыту.
5. Білім алушылардың бойында қазақстандық патриотизмді, азаматтық жауапкершілікті, ел тағдырына жауапкершілікпен қарауды қалыптастыру.
6. Отбасы құндылықтарын, ата-анаға құрмет, үлкенге ізет, кішіге қамқорлық, туыстық қарым-қатынас пен ұрпақтар сабақтастығы ұғымдарын дәріптеу.
7. Адалдық, ар-ұят, әділдік, жауапкершілік, еңбекқорлық, мейірімділік, қонақжайлық, бірлік пен ынтымақ сияқты ұлттық және жалпыадамзаттық қасиеттерді қалыптастыру.
8. Ұлттық мәдениет, әдебиет, өнер, музыка, қолөнер және халық шығармашылығының рухани-тәрбиелік әлеуетін таныту.
9. Жаһандану жағдайындағы ұлттық бірегейлікті сақтау мәселелерін сыни тұрғыдан талдауға үйрету.
10. Ұлттық құндылықтарды қазіргі заман талаптарымен сабақтастырып, оларды күнделікті өмірде қолдану дағдыларын дамыту.
11. Ақпараттық және цифрлық ортада ұлттық мәдени мұраны насихаттау, сақтау және жаңғырту жолдарын меңгерту.
12. Оқушылардың зерттеушілік, шығармашылық, коммуникативтік, сыни ойлау және жобалық қызмет дағдыларын дамыту.

Курстың негізгі идеясы

Курстың негізгі идеясы – «ұлттық құндылық – тарихи мұра ғана емес, тұлғаның өмірлік бағдары» қағидасына негізделеді.

Білім алушы ұлттық құндылықтарды дайын ақпарат ретінде қабылдап қана қоймай, олардың шығу тарихын, мазмұнын, тәрбиелік мәнін, қазіргі қоғамдағы орнын талдайды. Дәстүр мен қазіргі заманның сабақтастығына назар аударып, ұлттық мұраны сақтау мен дамытудың заманауи жолдарын қарастырады.

Курс барысында «Мен және ұлттық болмыс», «Отбасы және ұрпақ сабақтастығы», «Туған жер және Отан», «Тіл және ұлттық бірегейлік», «Тарихи жады», «Салт-дәстүр және тәрбие», «Ұлттық мәдениет пен өнер», «Ұлы тұлғалар мұрасы», «Адал еңбек», «Бірлік пен ынтымақ», «Ұлттық құндылықтар және жаһандану», «Ұлттық мұра және цифрлық қоғам» сияқты мазмұндық бағыттар қамтылады.

Бағдарламаның ерекшелігі

Бағдарламаның ерекшелігі – ұлттық құндылықтарды оқытудың теориялық және практикалық бағыттарын өзара сабақтастыруында.

Сабақ барысында білім алушылар тарихи және әдеби деректермен, халық ауыз әдебиеті үлгілерімен, шешендік сөздермен, мақал-мәтелдермен, ұлттық салт-дәстүрлермен, тарихи тұлғалардың мұрасымен, мәдени және өнер туындыларымен жұмыс жүргізеді.

Курс дәстүрлі түсіндіру сабақтарымен шектелмей, пікірталас, дөңгелек үстел, зерттеу жұмысы, жоба қорғау, эссе, сұхбат, тарихи деректерді талдау, кейс тапсырмалар, шығармашылық жұмыстар, презентациялар, экспедициялық және өлкетану материалдарын зерттеу сияқты белсенді оқыту әдістерін қолдануды көздейді.

Білім алушылар отбасылық шежіре, жергілікті тарихи орындар, ұлттық қолөнер, салт-дәстүр, тарихи тұлғалар, туған өлке тарихы бойынша шағын зерттеулер жүргізіп, жинақталған материалдарды цифрлық өнім, бейнеролик, презентация, инфографика, подкаст, электрондық альбом немесе жоба түрінде ұсына алады.

Пәнаралық байланыс

Курс мазмұны Қазақстан тарихы, қазақ тілі, қазақ әдебиеті, география, құқық негіздері, дүниежүзі тарихы, көркем еңбек және басқа да пәндермен пәнаралық байланыста жүзеге асырылады.

Пәнаралық ықпалдастық білім алушыларға ұлттық құндылықтарды жеке бір пәннің шеңберінде емес, тарихи, мәдени, тілдік, әлеуметтік және рухани құбылыс ретінде кешенді қарастыруға мүмкіндік береді.

Курсты ұйымдастыру қағидаттары

Курсты оқыту барысында:

құндылыққа бағдарланған оқыту – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды білім мазмұнымен сабақтастыру;

тұлғаға бағдарланған оқыту – әр білім алушының жеке көзқарасын, қабілеті мен шығармашылық әлеуетін ескеру;

тарихилық және сабақтастық – ұлттық құндылықтардың тарихи қалыптасуы мен ұрпақтан ұрпаққа берілуін көрсету;

өмірмен байланыстылық – ұлттық құндылықтарды қазіргі өмірлік жағдаяттармен байланыстыру;

зерттеушілік бағыт – деректерді іздеу, салыстыру, талдау, қорытынды жасау дағдыларын дамыту;

сыни ойлау – ұлттық және қоғамдық мәселелерге дәлелді көзқарас білдіруге үйрету;

мәдени диалог – өз мәдениетін құрметтей отырып, басқа халықтардың мәдени мұрасына сыйластықпен қарау;

практикалық бағыттылық – меңгерілген құндылықтарды білім алушының күнделікті әрекеті мен мінез-құлқында қолдануына жағдай жасау қағидаттары басшылыққа алынады.

Оқыту әдістері мен жұмыс формалары

Курсты өткізу барысында оқытудың интерактивті және шығармашылық әдістеріне басымдық беріледі. Атап айтқанда: проблемалық сұрақтар, пікірталас, дебат, топтық және жұптық жұмыстар, зерттеу тапсырмалары, тарихи және мәдени деректерді талдау, эссе жазу, сұхбат алу, шығармашылық жоба әзірлеу, презентация, кейс-стади, рөлдік ойын, өлкетану жұмыстары және цифрлық ресурстарды пайдалану ұсынылады.

Сабақ барысында білім алушы дайын ақпаратты қабылдаушы емес, мәселені зерттейтін, өз пікірін дәлелдейтін, деректерді салыстыратын, қорытынды жасайтын және шығармашылық өнім әзірлейтін белсенді субъект ретінде қарастырылады.

Күтілетін нәтижелер

Курсты меңгеру нәтижесінде білім алушы:

- ұлттық құндылықтар ұғымының мазмұны мен маңызын түсіндіреді;
- қазақ халқының тарихи-мәдени және рухани мұрасының негізгі элементтерін сипаттайды;
- ұлттық салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың тәрбиелік мәнін талдайды;
- ұлттық тарихтағы көрнекті тұлғалардың ел дамуына қосқан үлесін бағамдайды;
- ұлттық мәдениет пен рухани мұраға құрметпен қарайды;
- отбасы мен ұрпақтар сабақтастығының маңызын түсінеді;
- ана тілі, туған жер, Отан, отбасы, еңбек, білім, адалдық, жауапкершілік ұғымдарының өзара байланысын түсіндіреді;
- ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды ажырата отырып, олардың сабақтастығын анықтайды;
- жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті сақтаудың маңызын түсіндіреді;
- ақпараттық ортадағы мәдени және рухани мазмұнды сыни тұрғыдан талдайды;
- тарихи және мәдени деректермен өздігінен жұмыс істейді;
- ұлттық құндылықтарға қатысты мәселелер бойынша өз көзқарасын дәлелді түрде білдіреді;
- зерттеу және шығармашылық жобаларды жоспарлап, нәтижесін көпшілік алдында қорғайды;
- ұлттық мұраны заманауи форматта насихаттаудың жолдарын ұсынады;
- қоғамдық ортада сыйластық, жауапкершілік, ынтымақтастық және азаматтық мәдениет танытады.

Қалыптастырылатын негізгі құзыреттер

Курс барысында білім алушылардың:

құндылықтық құзыреті – ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды түсінуі және құрметтеуі;

азаматтық құзыреті – Отан алдындағы жауапкершілігін сезінуі, қоғамдық өмірге белсенді қатысуы;

мәдени құзыреті – ұлттық мәдениет пен тарихи мұраны тануы және оны сақтау қажеттілігін түсінуі;

коммуникативтік құзыреті – өз ойын сауатты, мәдениетті және дәлелді жеткізе білуі;

зерттеушілік құзыреті – ақпаратты іздеу, сұрыптау, дереккөздерді салыстыру, талдау және қорытынды жасау қабілеті;

цифрлық құзыреті – ұлттық мұраға қатысты ақпаратты цифрлық құралдар арқылы іздеу, өңдеу және шығармашылық өнім әзірлеу дағдылары;

әлеуметтік құзыреті – топпен жұмыс істеу, өзгенің пікірін құрметтеу, ортақ шешім қабылдау және жауапкершілік алу қабілеті қалыптастырылады.

Білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау

Факультатив курста білім алушылардың жетістіктерін анықтауда қалыптастырушы сипаттағы бағалауға басымдық беріледі.

Бағалау білім алушының тек теориялық білімін анықтаумен шектелмей, оның пікір айту, дәлелдеу, дерекпен жұмыс істеу, шығармашылық және зерттеушілік тапсырмаларды орындау, жобаны таныстыру дағдыларын ескереді.

Бағалау нысандары ретінде эссе, шығармашылық жұмыс, зерттеу тапсырмасы, жоба, презентация, портфолио, пікірталасқа қатысу, рефлексия, сұхбат және қорытынды жоба қолданылуы мүмкін.

Курстың практикалық маңызы

Курстың практикалық маңызы – білім алушылардың ұлттық құндылықтарды күнделікті өмірмен байланыстыра алуында. Сабақ барысында алынған білім оқушының отбасындағы, мектептегі және қоғамдық ортадағы мінез-құлқынан, азаматтық ұстанымынан және мәдени қарым-қатынасынан көрініс табуы көзделеді.

Курс жас ұрпақтың ұлттық мәдени кодын сақтай отырып, заманауи білім мен технологияларды игеруіне, ұлттық мұраны жаңа форматта танытуына және қоғамның дамуына жауапкершілікпен қатысуына ықпал етеді.

Қорытынды

«Ұлттық құндылықтар – ұлт болашағы» факультатив курсы – білім алушының тарихи жады мен ұлттық сана-сезімін қалыптастыруға, рухани дүниесін байытуға және азаматтық жауапкершілігін арттыруға бағытталған құндылықтық бағдарлы курс.

Бағдарлама ұлттық мұраны өткеннің ескерткіші ретінде ғана емес, қазіргі және болашақ ұрпақтың рухани дамуына негіз болатын өміршең құндылық ретінде қарастырады.

Ұлттық құндылықтарын терең түсінетін, тарихи тамырын құрметтейтін, ана тілін, мәдениеті мен дәстүрін бағалайтын, адалдықты, еңбекті, білімді және жауапкершілікті өмірлік ұстаным ретінде қабылдайтын жас ұрпақ – елдің тұрақты дамуы мен ұлттық бірегейлігінің басты кепілі.

10-сыныпқа арналған күнтізбелік-тақырыптық жоспар
(Жылына - 34 сағат, аптасына -1 сағат)

№	Сабақтың тақырыптары	Сабақтың мақсаты	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1	Кіріспе. Ұлттық құндылықтар дегеніміз не?	Ұлттық құндылықтар ұғымымен таныстыру, олардың түрлерін ажырата білуге баулу.	1		
2	Қазақ халқының шығу тегі және ұлт болып қалыптасуы	Ұлттың тарихи тамыры мен қалыптасу кезеңдері туралы білімдерін тереңдету.	1		
3	Ұлттық код және оның маңызы	Ұлттық код ұғымын түсіндіру, оны сақтаудың маңыздылығын ұғындыру.	1		
4	Тәуелсіздік – ең басты ұлттық құндылық	Тәуелсіздіктің қадір-қасиетін, оның жолындағы күресті талдау.	1		
5	Атамекен және туған жерге тағзым	Отансүйгіштікке, туған жерін құрметтеуге және қорғауға тәрбиелеу.	1		
6	Қазақ даласының ұлы тұлғалары (Хандар мен билер)	Тарихи тұлғалардың ел басқарудағы рөлі мен даналығын дәріптеу.	1		
7	Тарихи ескерткіштер – ұлт мұрасы	Қазақстандағы тарихи-мәдени ескерткіштердің құндылығын түсіндіру.	1		
8	«Алаш» қайраткерлерінің ұлттық идеясы	Алаш зиялыларының ұлт азаттығы жолындағы еңбектерімен таныстыру.	1		
9	Қазақтың қонақжайлылық дәстүрі	Қонақ күту, сыйластық дәстүрлерінің адамгершілік негіздерін ұғындыру.	1		
10	Наурыз – ұлыстың ұлы күні	Ұлттық мейрамның тарихи мәні мен жаңару символы екенін түсіндіру.	1		
11	Бата беру дәстүрі және оның тәрбиелік мәні	Бата түрлерімен таныстыру, сөз құдіретін бағалауға үйрету.	1		
12	Қазақтың ұлттық киімдері және олардың философиясы	Ұлттық киімдердің тарихы мен ондағы ою-өрнектердің мағынасын ашу.	1		
13	Ұлттық тағамдар – денсаулық кепілі	Дәстүрлі тағамдардың пайдасы мен жасалу жолдары туралы мағлұмат беру.	1		

14	Тұсаукесер, сүндет той, тілашар: мәні мен маңызы	Бала тәрбиесіне қатысты салт-дәстүрлердің мақсатын түсіндіру.	1		
15	Құда түсу, бесікке салу салттарының тәрбиелік негізі	Отбасын құру мен ұрпақ жалғастығына қатысты дәстүрлерді талдау.	1		
16	Жеті атаны білу – ұлттық парыз	Тектілік пен қан тазалығын сақтаудың медициналық және ұлттық мәнін ұғындыру.	1		
17	Ұлттық ойындар (тоғызқұмалақ, асық ату, көкпар)	Ұлттық спорт түрлерінің денсаулыққа және ойлау қабілетіне пайдасын дәріптеу.	1		
18	Салт-дәстүрлердің заманауи қоғамдағы көрінісі	Дәстүр мен заманауи өмірдің үйлесімін сыни тұрғыдан бағалау.	1		
19	Қазақ тілі – ұлттың жаны	Ана тілінің мәртебесін көтеру, тіл тазалығын сақтауға баулу.	1		
20	Шешендік өнер және би-шешендер мұрасы	Сөз өнері құдіретін, шешендік сөздердің тәрбиелік мәнін талдау.	1		
21	Қазақтың күй өнері (Құрманғазы, Тәттімбет, Дина)	Күй өнерінің тарихымен таныстыру, ұлттық музыкаға сүйіспеншілігін ояту.	1		
22	Дәстүрлі ән өнері және жыршы-термешілер	Дәстүрлі әншілік мектептермен және термелердің философиясымен таныстыру.	1		
23	Қазақтың қолөнері: зергерлік, тоқымашылық, ағаш өңдеу	Ұлттық қолөнер түрлерін бағалауға және эстетикалық талғамды дамытуға үйрету.	1		
24	Ауыз әдебиеті – халықтың рухани қазынасы	Ертегілер, аңыздар, мақал-мәтелдер арқылы халық даналығын ұғындыру.	1		
25	Батырлар жыры және ондағы патриотизм	Эпостық жырлардағы батырлар бейнесі арқылы ерлікке, отансүйгіштікке баулу.	1		
26	Абайдың қара сөздеріндегі ұлттық тәрбие	Хакім Абайдың еңбектеріндегі адамгершілік, білімге құштарлық идеяларын талдау.	1		

27	Қазақ отбасындағы әкенің орны	Әке беделі, шаңырақ иесінің жауапкершілігі туралы түсінік қалыптастыру.	1		
28	Ана – отбасының ұйтқысы, ұлттың анасы	Ананың бала тәрбиесіндегі және қоғамдағы маңызды рөлін дәріптеу.	1		
29	Үлкенге құрмет, кішіге ізет	Отбасындағы және қоғамдағы сыйластық, инабаттылық ережелерін түсіндіру.	1		
30	Қыз бала тәрбиесі – ұлт тәрбиесі	Қазақ қоғамындағы қыз баланың орны, ары мен ұяты туралы талдау.	1		
31	Ұл бала – шаңырақ иесі, ел қорғаны	Ұл баланың бойындағы намыс, жауапкершілік, ерлік қасиеттерін дамыту.	1		
32	Адал еңбек және кәсіпке баулу дәстүрі	Еңбекқорлыққа тәрбиелеу, ата кәсіпті құрметтеуге үйрету.	1		
33	Заманауи жастар және ұлттық құндылықтар (Пікірталас)	Жастардың құндылықтарға көзқарасын білу, еркін ойлауға, өз ойын қорғауға баулу.	1		
34	Қорытынды сабақ. Менің елім – менің мақтанышым	Жыл бойы алған білімдерін қорытындылау, ұлттық мақтаныш сезімін бекіту.	1		